

fit i CONFICTUM quasi coincidien, i aquest *confegit* sembla, si fa no fa, 'confitat'. Del ll. SERPÜLLUM, fr. *serpolet*, una herbeta semblant a una farigola rossegadissa, que així es comprèn que es derivi de *serpere*; encara més exactament, el ll. *serpullum* [Varró] era calc del nom gr. *ἔρπυλλον*, però aquest deriva de *ἔρπω*, d'igual sentit i etimològicament idèntic al ll. *serpere*

Des del català sembla haver passat al castellà *serpol* [1495], DECH v, 228a39; encara que grafiat amb *-l* en Onofre Pou («*serpol*: *serpillum*», *Thes. Pu*, 51), no crec que s'hagi de donar gaire importància a aquest *-l* cat. que pot ser merament gràfic, ni accentuar *serpól*, hi hagi o no tal pronúncia a l'Alt Aragó (cf. Casac., BDC xxiv): de tota manera no pensem en influència de l'accent grec, car l'accentuació local aragonesa pot ser influïda per tants noms de plantes d'estructura semblant, *trèvol*, *grèvol*, *ginjol*, *llúpol* i ajudada per la ultracorrecció de la tendència aragonesa a evitar els esdrúixols. Oc. ant. *serpol*, fr. i oc. ant. *serpolet*, gascó «*cerpoulet*: cerfeuill» (Dupleich, *Patois de StGaudens*), atanès *serpót*, *-pót*x o *serpolet* (que pot ser autòcton amb *-oret* gascó dissimilat en *-olet*).

Herba molt esmentada cap a Rosselló. Jo mateix he vist *sərpúl* en els boscos alts del Capcir (Formiguera, 1960), a Orellà el definien 'espècie de farigola més florida'; i, sigui veient l'herba, o com a nom de serrats i collades, sento *sərpúl*, o el plural *sərpúls*, també a Mosset, Fillols i Argelers (1960). D'un col·lectiu d'això, mossàrab, pot venir el nom del gros serrat del *Carpo-lár*, visible de lluny entre les valls de Gallinera i d'Alcalà de la Jovada, tan clafertes d'aromàtic herbam.

Serpassa, V. *salpassa* (SAL) i *serp* *Serpellera*, V. *xarpellera* *Serpent*, *serpentejar*, *serpentí*, *serpentiforme*, *serpentó*, *serpetó*, *-tona*, *serpige*, V. *serp* *Serpillera*, V. *xarpellera* *Serpinyol*, *Serpis*, *serpoll*, V. *serp* *Serra* 'pèl gros', V. *cerra*; amb *s-* és grafia freqüent a les Illes: Arx. Ll. Salvador, p. 160; «sa somereta pigà un bram com no n'ha sentit ningú cap mai, se li arreveixinaren ses *serres* ---», Joan Castelló (*Rond Eiviss.*, 98).

SERRA, del ll. SĒRRA 'aparell de serrar'; en el sentit de línia de muntanyes, prové d'una antiga metàfora, per comparació amb l'aspecte dentat o ocat de les carenes muntanyenques. □ 1ª doc.: 1323; en l'acc. muntanyenca, 878.

En el sentit primitiu, l'InvLC (s. v.) en troba diversos exs. des de 1323; afegim-hi «una *serra* per *serrar* péres, ab dos manilles» a. 1399 (s. v. *manilla*). El DAG aplega cïtes en inventaris de *serra arborera* (o *-rega*), segurament una *serra* per serrar troncs d'arbres, potser en el bosc; i de *serra manera* o *manesca* (que devia ser més petita i manual); des de «una *serra arborera*» en l'a. 1331, en un de p. p Capmany en les *Mem. --- de Bna*; AlCM algun de mall. etc. des de 1388. I no en manquen exs. literaris ja per aquell temps: «un pilar de ferre que --- tingué dents molt agudes semblant de *serra* ---; que m fregassen --- per aquella *serra*, pu-

jant e devallant», *Eiximplis* (Ag., § 214, i, 195), «pensant que jo les anujava, / me feren guerra: / e m segaren ab tal *serra* / qual may sentí, / com si fos un sarrahí / o renegat», *Coll de Dames*, v. 844.

Acc. deriv. d'aquesta: 'una espècie de calamàstecs per sostenir les olles al foc' DAG (al Vallès i l'Escalà): no són precisament calamàstecs sinó uns pals drets, de ferro, vora el foc, dentats, de les quals dents es pot suspendre, mitjançant cadena, o sense, l'ansa del calderó o l'olla, a l'altura convenient; consta des d'OPou: «DE CUYNAR: los capmascles o cadena o *serra*, que penja a la paret del allar, per tenir les olles; *serra* vel catena ex anulís pluribus, ad ignem pendens, que ollas sustentantur» (*ThPu*, 223) (*AlCM*, § 2, amb gravat).

Verdaguer aplica el mot a rengleres de dents agudes: «Ay! d'aqueix cor que feres bocins, bé t'en pots dolre: / salva'm! no temo 'ls monstres que d'ayre veig venir / fent xirricar les *serres* de dents que m'han de molre, / altre temor m'acora que jo no't goso dir», *Atl.* vi, 13c

Quant a la *serra* de muntanyes, en tenim dades en moltíssims docs. i cartorals, que no calia ni em vagava de despullar. Tants són, que l'InvLC ja n'assenyala un de l'a. 878: «in ipsa *serra* de ipso monte ---»; i molts d'allí endavant; «vadt per ipsa *serra* --- et descendit ---» una afrontació consignada en un doc. de 1150 de l'Espluga de Francolí (MiretS, *El més antic text lit.*, p. 15).

També literàriament: «exiren los de Saragoça al Castelar, e don Blasco [B de Alagon] e don Artal eren en Alagó, e passaren l'aygua d'Ebre, e donaren-los salt en aquella *serra* qui és costa l Castelar, contra Saragoça, e foren entre morts e preses, bé 300 hòmens», Jaume I (Ag., 49, § 28). «Axí Amor dolor da o delita, / segons lo for del loc hon ha lançades / fondes rahils: o sus cara de terra, / o sobre fanc, o sus molt aspra *serra*», Ausiàs (*Cant de Mort*, xcii, 20j). «Folls apèts / e vils delits / lexant en terra, / en l'alta *serra* / de meditar / volent muntar / l'enteniment», JRoig (*Spil*, 10260).

En tots sentits el mot pertany a la llengua catalana de sempre i de pertot, pronunciat pertot amb *e* oberata; en la posició pretònica del verb *serrar*, per influència de la *rr*, s'ha fet *a* en part del cat. occid., i abastant això en part àdhuc les formes rizotòniques (*ell serra*), en alguns punts es comunica, al substantiu i tot.

A la vall de Benasc i veïnes —on s'aplica també a l'obrador de serrar, a la serradora o molina—, com que en l'acc. 'serra de muntanyes' el mot no està subjecte a la influència de *serrar*, allà ha quedat *serra* per a l'orogràfica, i *sarra* per a l'aparell o la serradora; «*sarra* --- 'sierra'; pero refiriéndose al accidente orográfico se dice *serra*, y generalmente *sierra*, lo mismo que en cast », Ferraz (p. 96) En realitat ho trobo allí sense diftongació: vall amunt veiem la *Seña del Buxoso*; però en canvi hi ha diversos llocs amb *á*, que prenen nom de serradores existents, o d'una d'antiga, abandonada: l'*Aigua la sára*, i una partida *La Sarra* a l'arrencada del camí de Cerller; però fins i tot a les parts més altes de la vall: el *plan de sára*, vora la Colladeta dels